

PREŠERNOVE NAGRADE ŠTUDENTOM UNIVERZE V LJUBLJANI ZA LETO, sprejeto na seji Komisije za Prešernove nagrade, 22. 11. 2010

AKADEMIJA ZA LIKOVNO UMETNOST IN OBLIKOVANJE

Skupinski projekt/razstava »ČAKAJOČI«, študenti 4. letnika kiparstva:

Katja BOGATAJ, Polona ČERNE, Pavel EKRIAS, Neža JURMAN, Ana KERIN, Miha MAKOVEC, Barbara PINTAR, Lan SEUŠEK

Mentor: doc. Alen Ožbolt

Obrazložitev

ČAKAJOČI so obsežno delo v prostorskem smislu in nič manj v idejnem ter vsebinskem smislu. Projekt so v drugem semestru šolskega leta 2009/10 izvedli študentje 4. letnika kiparstva pod mentorstvom Alena Ožbolta in sicer na pobudo Evropskega parlamenta, oziroma Informacijske pisarne te institucije za Slovenijo, v okviru evropskega leta socialne izključenosti in enakih možnosti.

Delo **ČAKAJOČI** je rezultat večih natančno premišljenih in drznih operacij, ki niso samoumevne niti znotraj profesionalnega sodobno-umetniškega polja, kaj šele znotraj prostora sicer različnih tipov produkcij sodobnih umetniško-izobraževalnih institucij.

Odločitev študentov, da se celoten kiparski letnik, ki ga sestavljajo individualno usmerjeni kreativni mladi ljudje, oblikuje kot skupina in se loti dela na skupnem projektu, ki bo zapolnil čas celotnega semestra, da bo torej avtorstvo obsežnega dela kolektivno, je vsekakor drzna odločitev. Še posebej v obdobju proti koncu študija, ko študentje spoznajo, da je drugačnost od drugih sicer največji simbolni kapital, ki jim morda lahko pomaga pri bodoči uspešni umetniški karieri.

Tekst, ki spremlja postavitve **ČAKAJOČI**, jasno kaže premišljenost navezave na številne kolektive in kolektivne projekte, ki so formirali predvsem umetnost 20. stoletja. V slovenski umetnosti 20. stoletja je ta tradicija izrazito močna. Hkrati pa se sam spremljevalni tekst **ČAKAJOČIH** morda bere kot manifest, kar je še dodatna povezava z kolektivnimi umetniškimi praksami. Umetniški kolektivi so bili vedno v specifičnem, predvsem kritičnem razmerju z idejo kolektivnega, kot so ga razumele države (koncept avangarde) ali širše skupnosti (Evropa). Sodoben primer je Evropska unija, ki daje **ČAKAJOČIM** referenčni okvir. Očitno je torej, da je kolektivna struktura pristopa k delu ključna in za razumevanje vsebine dela enako pomembna, kot njegov >motiv<. Motiv **ČAKAJOČIH** so stilizirane človeške figure, organizirane v čakajočo vrsto, skupino, morda kolektiv.

Enako pomembna je še ena odločitev: zaobiti galerijski prostor. Kljub pol stoletja trajajoči tradiciji umetniškega interveniranja v javni prostor se umetniška prezentacija v galeriji še vedno ponuja kot ustaljena, bolj samoumevna in še vedno tudi varnejša praksa. Odločitev, intervenirati v javni prostor, od mladih/bodočih/še ne do konca izoblikovanih umetnikov terja določeno mero poguma, saj imajo galerije bolj prestižen status, >večjo težo<, kot javni prostor, ki po naravi ni vpisan na zemljevid sodobno-umetniških prizorišč.

Projekt **ČAKAJOČI** je umeščen v javni prostor na specifičen in učinkovit način, namreč tako, da povezuje javni prostor ulice s pol javnim prostorom atrija. To dvorišče sodi k Informacijski pisarni evropskega parlamenta za Slovenijo. Na nek način je struktura dela taka, da naključnega mimoidočega (kot tudi obiskovalca z namenom) z ulice popelje v atrij, v prostor z drugačnim statusom, ki se odmika od javnega ter pridobiva institucionalni kontekst. Na ta način se zgodi srečanje, ki je odločilno za vsako uspešno percepcijo umetniškega dela. Vzpostavi se trikotnik: delo, gledalec, kontekst. Skupina anonimnih figur iz jute s svojo pozicijo gledalca vključi v delo ter ga sooči z umestitvijo teh figur med prostor ulice in prostor institucije in na ta način med ta dva prostora umesti tudi gledalca.

Linearna kompozicija celote/serije/strukture/postavitve poudari brezosebnost, izgubljenost upodobljenih figur, ki pa imajo zaradi izbire materiala vseeno značaj, so materialne, konkretne, haptične, prizemljene. Embalaža kot kiparski material v sodobni umetnosti ni redkost, v primeru ČAKAJOČIH pa se zgodi zanimiva dvojnost. Kljub kritično usmerjeni sporočilnosti simbolnega pomena jute kot embalaže evropskega kolonialnega obdobja (return of the repressed?), kar nam govori tudi tekst, je običajna politična kritičnost učinkovito nadgrajena z igrivim pristopom oblikovanja figur, ki z očitnim veseljem do ustvarjanja in tvorjenja form presegajo potencialno enoznačno branje celote ter gledalca usmerijo k bolj kompleksnemu razumevanju sveta.

BIOTEHNIŠKA FAKULTETA

Sara JAVORNIK CREGEEN

Naslov dela: Diferencialno izražanje genov hmelja po okužbi z glivo *Verticillium albo-atrum*

Mentor: doc. dr. Jernej Jakše

Obrazložitev:

Leta 1997 je bil v Sloveniji prvič zabeležen izbruh letalne oblike hmeljeve uvelosti, ki jo povzročajo glive iz rodu *Verticillium* in je resno ogrozil pridelavo hmelja.

Namen raziskave je bil analizirati in karakterizirati gene, ki se diferencialno izrazijo po okužbi z glivo *Verticillium albo-atrum* in preučiti interakcije med gostiteljem in patogenom na ravni transkriptoma. Za raziskavo sta bili izbrani dve sorti hmelja, in sicer občutljiva sorta Celeia ter odporna sorta Wye Target. Mlade rastline hmelja smo okužili z visoko virulentnim izolatom T2 glive *V. albo-atrum*. Okužene in kontrolne rastline smo nato gojili v rastni komori do izolacije RNA. Iz rastlin smo RNA izolirali v treh časovnih točkah (10, 20 in 30) dni po okužbi in sintetizirali cDNA, ki je predstavljala matrico za nadaljnje analize. Z uporabo 1) klasične metode cDNA-AFLP (s *Pst*I-*Mse*I kombinacijami restrikcijskih encimov in začetnih oligonukleotidov z 2–3 selektivnimi bazami) in 2) komercialne metode GeneSnare (z ACP tehnologijo začetnih oligonukleotidov) smo poskušali pridobiti čim večje število diferencialno izraženih fragmentov, ki smo jih reamplificirali, klonirali in jim določili nukleotidno zaporedje. Skupaj smo izvedli 1.030 reakcij za določanje nukleotidnega zaporedja in določili 380.818 bp DNA zaporedij. S programom CodoneCode Aligner smo zaporedja uredili in 554 zaporedij uspešno združili v 121 sošesk, ostalo pa je 96 enkratnih zaporedij. Vsem zaporedjem smo podobnost z že znanimi proteini ali DNA zaporedji določili s pomočjo programskega paketa BLAST.

Med edinstvenimi zaporedji smo identificirali sedem kandidatnih genov, katerim moramo obrambno vlogo potrditi še s kvantitativno verižno reakcijo s polimerazo v realnem času (qRT-PCR). V raziskavi smo uspešno potrdili diferencialno izražanje genov med okuženo in neokuženo rastlino, ter različno izražanje v različnih časovnih točkah.

EKONOMSKA FAKULTETA

Saša BATISTIČ

Naslov naloge: Razvoj proučevanja managementa človeških virov in uspešnosti s pomočjo analize sosklicevanja

Mentor: doc. dr. Robert Kaše

Obrazložitev

Magistrska naloga preučuje razvoj povezave med managementom človeških virov (MČV) in uspešnosti s pomočjo analize sosklicevanja. Nobena študija do sedaj se ni lotila obravnavane domene na tako širok način, saj so se v večjem delu posluževale analize člankov posameznih časopisov, torej so bile opravljene na manjšem vzorcu. Moja magistrska naloga se je lotila analize širše in v bazo člankov vzela vse članke, ki so ustrezali določenim izbranim ključnim besedam. Analizo sem izpeljal za časovno obdobje od leta 1985 do 2009 v dveh korakih. (a) Pogledal sem celotno sliko razvoja s pomočjo faktorske analize. (b) Obdobje sem segmentiral na šest intervalov, ki sem jih nato analiziral s pomočjo analize socialnega omrežja. Obe analizi sta mi pomagali najti odgovor na to, kako se je razvijalo obravnavano področje v letih 1985 do 2009 (faktorska analiza) in katere so bile ključne domene razvoja tega področja, ter kateri so bili ključni članki v tem razvoju (analiza socialnega omrežja). Faktorska analiza je pokazala 6 komponent v obravnavani domeni. (1) Prva komponenta se neposredno nanaša na povezavo MČV in uspešnostjo. (2) Druga komponenta obravnava raziskave povezave MČV in strategij. (3) Posamezne aktivnosti s katerimi se ukvarja MČV, da zagotovi uspešnost podjetja se kažejo v tretji komponenti. (4 in 5) V naslednjih dveh komponentah je močno prisotna razprava o teoretičnih in metodoloških pomanjkljivostih obravnavane povezave. (6) Zadnja komponenta presenetljivo pokaže povezavo med MČV in Kitajsko. Najbolj zanimiv in uporaben je presek posameznih obdobji v obravnavani povezavi prek metodologije otokov, ki je prvič uporabljena v bibliometričnih študijah. V prvih dveh obdobjih (1985-1988, 1989-1992) je zaslediti močno glavno komponento, ki opisuje MČV in strategije. Prvič se pojavi poddomena razvoja, ki povezuje MČV in proizvodnjo. V tretjem obdobju (1993-1996) se pokaže zanimanje za najboljše prakse in prilagajanje. Pojavljati se začne tudi mednarodni vidik (Evropa in Kitajska).

V naslednjem intervalu (1997-2000) se prvič pokaže kot najbolj močna domena povezave med MČV in uspešnostjo. Najbolj zanimiva poddomena tega obdobja nakazuje povezavo z znanjem. V petem intervalu (2001-2004) glavna poddomena prejšnjega obdobja (znanje) postane najmočnejši otok. V zadnjem intervalu (2005-2009) razvoj »obstane« in glavno besedo prevzamejo povzemne študije dotedanega dela. Prvič se pojavi tudi mrežni vidik MČV. Glavne ugotovitve in doprinosi, ki jih naloga pokaže so sledeče: (1) pokaže se dejanski pomen povezave med MČV in uspešnostjo skozi obravnavano obdobje. (2) Naloga potrjuje kvalitativne povzemne študije. (3) Možno je trditi, da glavne domene razvoja v obravnavani povezavi prihajajo od zunaj in se šele skozi čas pokažejo v samem razvoju. (4) Uporabnost metodologije otokov v analizi sosklicevanja.

FAKULTETA ZA ARHITEKTURO

Jana KOCJAN

Naslov naloge: Idejni načrt za hišo literature v Ljubljani

Mentor: prof. Miloš Florijančič

Somentor: asist. Mitja Zorc, u.d.i.a.

Obrazložitev:

Projektna diplomska naloga predstavlja sodoben način umeščanja javnih vsebin v zaključene mestne ambiente v središču mesta.

Hiša literature je institucija, ki se ukvarja s promocijo kakovostne literature in dvigovanjem bralne kulture. Oblika hiše je nastajala skozi raziskovanje procesa doživljanja literature: za ustvarjanje fiktivne podobe prebranega potrebuje bralec določene impulze iz okolice. Hiša literature je tako fiktiven svet, ki smo ga postavili v realno okolje, iz katerega črpa informacije in tako (vsakič na novo) ustvarja zgodbo.

Program v hiši je namenjen vsem starostnim skupinam – otrokom, mladini in odraslim. Ker pa ta pri različnih skupinah sovpada, se povezujejo tudi prostori v hiši. Hiša se torej ne deli na prostore, je en prostor, ki pa vsakemu (bralcu posamezniku in bralni skupini) lahko nudi tisto zasebnost, ki jo potrebuje za ustvarjanje fiktivne podobe po prebrani zgodbi.

Od realnosti se hiša odmakne tako da »lebdi« v zraku. Servis je v kletnem delu, vhodni prostor in administracija sta v pritličju, ki je del realnega prostora okrog hiše, med tem ko se programi odvijajo v nadstropjih in delujejo kot celota.

Izbira materialov v notranjosti sledi funkcionalnim in percepcijskim potrebam programa, zunanost pa s svojo anonimno monolitno fasado simbolno govori, da je hiša literature, kakor knjiga, neznanka, dokler ne stopimo vanjo in pogledamo nazaj v svet, iz katerega prihajamo.

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Kaja KLOBAS

Naslov dela: Anarhistična ideja v družbeni in politični misli Noama Chomskega

Mentor: izr. prof. dr. Jernej Pikalo

Obrazložitev:

S svojo kontroverzno prisotnostjo znotraj mednarodne akademske skupnosti Noam Chomsky ostro kritizira kapitalistične demokracije, kjer so osrednja odločevalska področja izključena iz domene demokratične participacije in javnega nadzora, saj jih oblikuje zasebna moč, predvsem v obliki transnacionalnih korporacij ter finančnih institucij.

Medtem ko je politično-ekonomska analiza Chomskega, ki si prizadeva izpostaviti avtoritarne sisteme, relativno poznana, je njegov idejni kontekst, kateri omogoča izhodišče takšni analizi in kritiki, precej nepoznan. Pričujoče delo zato poskuša raziskati teoretični okvir politične in družbene misli Noama Chomskega. Filozofski kontekst Chomskega korenini v anarhistični/libertarno socialistični politični filozofiji, ki temelji na prepričanju, da je sposobnost samorealizacije in svoboda nespremenljiv sestavni del človeške narave.

Anarhistično/libertarno socialistično idejo lahko umestimo v širši kontekst leve libertarne tradicije, ki ne dojema svobode kot abstraktni filozofski pojem, ampak kot vitalno možnost vsakega človeškega bitja, da do popolnosti razvije svoje pogojene zmožnosti, katere potem lahko uporabi (vzajemno z drugimi posamezniki) v sferi družbe.

Zato svoboda Chomskemu predstavlja sredstvo, s katerim se lahko doseže neetatistični socialistični cilj. Narava razredne, kapitalistične in etatistične družbe pa nasprotno ustvarja subjekt po lastni meri, kar pomeni, da zatira in preoblikuje tisto, kar bi sicer bile naravne težnje človeka – neprestan dialog med kreativnim subjektom in njegovim družbenim okoljem.

FAKULTETA ZA FARMACIJO

Gregor LORBEK

Naslov naloge: Ugotavljanje vpliva S-adenozilmetionina na aktivnost Tiopurin-S-metiltransferaze v eritrocitih zdravih preiskovancev

Mentor: doc. dr. Nataša Karas Kuželički

Somentor: asist. dr. Miha Milek

Obrazložitev

V predloženem delu je avtor uspel povečati učinkovitost farmakogenetskega testa in s tem zvišal njegovo aplikativno vrednost v klinični praksi. Učinkovitost in varnost zdravljenja malignih bolezni s tiopurini je namreč odvisna od koncentracije citotoksičnih metabolitov tiopurinov na mestu delovanja. Le-ta pa je močno odvisna od aktivnosti encima tiopurin-S-metiltransferaze (TPMT), ki v največji meri presnavlja in inaktivira tiopurine. Pacienti z normalno aktivnostjo TPMT dobro prenašajo terapijo, medtem ko imajo tisti z znižano aktivnostjo povečano verjetnost pojava resnih neželenih stranskih učinkov, kot sta mielosupresija in sepsa. Najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na znižanje aktivnosti TPMT so polimorfizmi v genu za TPMT. Najpogostejši in klinično relevantni polimorfizmi znižajo aktivnost encima. Genotipizacija gena za TPMT bi lahko torej predstavljala razmeroma enostaven in hiter farmakogenetski test, na osnovi katerega bi lahko določenemu bolniku predpisali optimalno terapijo. Uporabo omenjenega testa v klinični praksi pa omejuje dejstvo, da ujemanje med TPMT genotipom in fenotipom ni popolno. Zato je potrebno identificirati dodatne dejavnike, ki poleg TPMT genotipa vplivajo na aktivnost TPMT. Eden izmed možnih kandidatov je S-adenozilmetionin (SAM), ki stabilizira proteinsko strukturo TPMT.

V svojem delu je avtor dokazal vpliv SAM na encimsko aktivnost TPMT v eritrocitih zdravih preiskovancev ter s tem vsaj delno razložil neujemanje med TPMT genotipom in fenotipom, kar predstavlja pomemben korak pri razvoju učinkovitejšega farmakogenetskega testa, ki ga je na osnovi dobljenih rezultatov možno razširiti na polimorfizme v genih za encime, ki sodelujejo pri biosintezi SAM.

Teoretska zasnova naloge je odlična, prav tako opredelitev raziskovalnega problema in načrt raziskave. Metodološka izvedba je na visokem nivoju, saj avtor uporablja vrsto eksperimentov v smiselnem in logično utemeljenem sosledju ter domiselno rešuje težave, ki so se pojavile med raziskovalnim delom. Pri pisanju se avtor sklicuje na sodobne literaturne vire ter uporablja jasen in pregleden način izražanja. Znanstvena odličnost naloge se kaže v analitičnem in inovativnem pristopu pri reševanju problemov ter sposobnosti povezovanja med seboj vsebinsko oddaljenih pojmov. Nalogo odlikuje tudi visoka stopnja kritičnosti in objektivnosti pri vrednotenju rezultatov. Pomembna je tudi visoka potencialna uporabna vrednost rezultatov naloge v klinični praksi, ki bo izboljšala učinkovitost in varnost zdravljenja bolnikov z malignimi obolenji.

FAKULTETA ZA KEMIJO IN KEMIJSKO TEHNOLOGIJO

Saša JEREB

Naslov naloge: Razvoj od mutacij neodvisnega zaznavanja virusa HIV

Mentor: prof. dr. Roman Jerala

Obrazložitev

Virus HIV je povzročitelj ene najhujših svetovnih pandemij. Zdravila, ki so trenutno v klinični uporabi sicer podaljšajo življenje bolnikov, vendar virusa ne uničijo. Največji problem najbrž predstavljajo pogoste mutacije pri reverzni transkripciji virusne RNA, kar vodi v pojav sevov virusa, ki so odporni na zdravila. Idealna terapija proti virusu HIV bi bila neodvisna od mutacij in bi v idealnem primeru omogočila popolno ozdravitev. V diplomski nalogi sem se posvetila sintetičnemu sistemu za detekcijo HIV-proteaze v okuženih celicah.

Za razliko od protivirusnih zdravil, ki so v uporabi danes, sistem temelji na značilni funkciji virusa (v tem primeru aktivnosti HIV-proteaze) in ne na določenem virusnem proteinu, katerega sekvenca se lahko z mutacijami spreminja. Osnovna komponenta sistema je fuzijski protein, ki ga sestavljata transmembranski protein CD4 in encim T7 RNA polimeraza, povezana s peptidom, ki vsebuje HIV-proteazno cepitveno mesto. Transmembranski protein CD4 povzroči, da se T7 RNA polimeraza nahaja na celični membrani, ob prisotnosti HIVproteaze pa se odcepi in sproži preposovanje genov, ki so pod kontrolo T7 promotorja. V testnem primeru je T7 promotor kontroliral reporterski gen kresničkino luciferazo, lahko pa bi reporterski gen nadomestili z geni za različne antivirusne proteine.

Z metodami molekularnega kloniranja smo pripravili potrebne genske konstrukte, sestavne dele opisanega sistema, nato pa jih testirali na sesalskih celicah. Naši eksperimenti so pokazali, da so posamezne komponente sistema funkcionalne, potrebno pa bo še pokazati delovanje celotnega sistema, ki bi lahko bil osnova genske terapije proti virusu HIV.

FAKULTETA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO

Špela ŠPENKO

Nalov naloge: Dvoje pristopov k superalgebram

Mentor: prof. dr. Matej Brešar

Obrazložitev

Delo obravnava dvoje problemov v superalgebrah.

Začnemo s kratkima dokazoma Frobeniusovega o asociativnih in Zornovega izreka o alternativnih realnih algebrah, ki so hkrati obsegi. Le-ta opredelita prve tri oziroma štiri Cayley-Dicksonove algebre. Potem vpeljemo in študiramo razred realnih enotskih neasociativnih algeber, v katerih je podalgebra, generirana z neskalarim elementom, izomorfna obsegu kompleksnih števil. Imenujemo jih lokalno kompleksne algebre. Opišemo vse take algebre do razsežnosti 4. Namen vpeljave omenjenih algeber je predvsem razširitev Frobeniusovega in Zornovega izreka, ki zaobjame še peto Cayley-Dicksonovo algebro, sedenione.

Drugi problem se nanaša na liejeve superavtomorfizme asociativnih prasuperalgeber. Dobimo dokončen odgovor za centralno enostavne superalgebre; njih liejevi superavtomorfizmi so standardnih oblik. Izvzeti je potrebno algebre razsežnosti 2 in 4.

FAKULTETA ZA STROJNIŠTVO

Klemen RUPNIK

Naslov naloge: Vrednotenje dinamičnih lastnosti uporovnih temperaturnih zaznaval po metodi z notranjim vzbujanjem

Mentor: izr.prof. dr. Ivan Bajsić

Somentor: doc. dr. Jože Kutin

Obrazložitev

Merilna metoda z notranjim vzbujanjem (ali LCSR-metoda) predstavlja potencialno možnost za določevanje dinamičnih lastnosti uporovnih temperaturnih zaznaval na mestu vgradnje. Pri LCSR-metodi opazujemo odziv temperaturnega zaznavala na skočno spremembo napajalnega električnega toka in preko ustrezne pretvorbe tega odziva ocenimo odzivni čas.

Namen tega raziskovalnega dela je opredelitev teoretičnih izhodišč LCSR- in potopne metode (metoda z zunanjim vzbujanjem), vzpostavitev sistema za določevanje dinamičnih lastnosti zaznaval po LCSR-metodi, kar zajema nadgradnjo obstoječega merilnega sistema in izdelavo programa za določevanje in analizo matematičnih modelov za popis dinamičnih lastnosti zaznavala, ter eksperimentalna validacija dinamičnih lastnosti dveh izbranih zaznaval.

Poenostavljena (vozliščna) matematična modela predstavljata osnovo za eksperimentalno identifikacijo aproksimacijskih modelov zaznavala za notranje (LCSR-metoda) in zunanje vzbujanje (potopna metoda). V primerljivih pogojih so bile na dveh uporovnih temperaturnih zaznavalnih izvedene meritve po LCSR- in potopni metodi.

Na osnovi rezultatov eksperimentalne validacije je bila določena primernost zaznaval za preizkušanje z LCSR-metodo.

FILOZOFSKA FAKULTETA

Jure VUGA

Naslov naloge: Interpretacija Botticellijeve Pomladi v misterijskem kontekstu

Mentorja: izr. prof. dr. Martin Germ, doc. dr. Igor Škamperle

Obrazložitev

Obstajajo tehtni razlogi za domnevo, da je Botticellijevo Pomlad mogoče pojasniti kot sakralno alegorijo z moralnim in eshatološkim podukom. Zavzemam stališče, da je naracija slike v celoti prežeta z misterijsko vsebino, katere nosilka je figura Venere. Na misterijski substrat njene mitološke zgodbe (mit o Venerinem objokovanju mrtvega Adonisa) se je v pojmovnem okviru krščanskega humanizma cepila predstava o brezpogjni ljubezni Boga (agape). Z vpeljavo predpostavke o misterijski vsebini Pomladi je bilo mogoče smiselno pojasniti nekatere sicer težko razložljive prvine v prizoru slavja boginje ljubezni. Opozoril sem na dejstvo, da se na ravni ikonografije implicitno negativne konotacije (konotacije smrti) nerazdružljivo prepletetajo s simbolnimi označevalci rojstva, ljubezni in izobilja naravnih darov; slednje je umetnostna kritika večkrat enoznačno izpostavila. Kompozicija slike je organizirana po načelih trojiške dinamike. Simbolno razmerje med tremi Gracijami in Venero je mogoče pojasniti kot parafrazo krščanske dogme o Sveti Trojici, kjer Enost sovpada s Trojstvom. Veje mirtinega grmička izraščajo iz zemlje v neposredni bližini Venerinih stopal. Med boginjo ljubezni in njeno sveto rastlino gre torej za pomensko zlivanje, zaradi česar lahko sklepamo, da mirta nastopa kot simbol drevesa življenja (prefiguracija Kristusovega križa). Antični misteriji ritualno obhajajo smrt in vstajenje sončnega boga, kar se sklada s krščansko doktrino o Kristusovem križanju, smrti in vstajenju. Pomlad je edina renesančna alegorija, v kateri pomen figur razbiramo v smeri od desne proti levi. Desnosučno gibanje je mogoče povezati s potjo, ki jo vsakodnevno na nebu opravi sonce od zore do zatona, od vzhoda do zahoda. Kompozicija Pomladi je organizirana po modelu triptiha, v katerem je sredinsko polje namenjeno Odrešeniku (oziroma personifikaciji njegove ljubezni Agape). Figurativne sklope, ki si sledijo od desne proti levi, smo skladno z interpretatio christiana definirali kot motiv oznanjenja (Zefir, Hlorida), napoved Kristusove smrti (Flora), Agape (Venera), Božji um oziroma duh ali Nous (Kupido), Psihe (tri Gracije) in vstajenjskega Kristusa (Merkur). Botticellijevo Pomlad opredeljujemo kot didaktično sliko s soteriološko in eshatološko simboloko, ki predstavlja meditacijo o najsvetejših misterijih krščanske vere.

MEDICINSKA FAKULTETA

Miodrag JANIĆ in Sara HABJAN

Naslov naloge: Izboljšanje funkcijskih in morfoloških lastnosti arterijske stene z nizkim odmerkom fluvastatina pri preiskovancih srednjih let

Mentorja: prof. dr. Mišo Šabovič in Mojca Lunder, dr. med.

Obrazložitev

IZHODIŠČE. Srčno-žilne bolezni sodijo v vrh obolevnosti in umrljivosti, njihova pojavnost še naprej porašča. Zato so zaželeni novi pristopi preprečevanja teh bolezni. Ena izmed novih možnosti je zdravljenje zgodnjih sprememb v strukturi in delovanju srčno-žilnega sistema, ki nastanejo kot posledica staranja organizma, še preden se klinično izrazijo v obliki srčno-žilnih bolezni. Med zgodnje spremembe uvrščamo endotelijsko disfunkcijo, povečanje togosti žilne stene in povečanje debeline intima-medija. Za statine so ugotovili, da imajo poleg osnovnega vpliva na znižanje serumskih vrednosti holesterola, tudi dodatne, pleiotropne učinke in tako izboljšajo delovanje srčno-žilnega sistema.

NAMEN. Želeli smo ugotoviti: 1) kakšne so funkcijske in morfološke lastnosti arterijske stene pri navidezno zdravih moških preiskovancih srednjih let in 2) ali lahko pri navidezno zdravih moških preiskovancih srednjih let s 30 dnevno terapijo s fluvastatinom v nizkem odmerku (10 mg) izboljšamo funkcijske in morfološke lastnosti arterijske stene.

HIPOTEZE. Predpostavili smo, da imajo moški srednjih let, ki so sicer navidezno zdravi, že okrnjeno od endotelija odvisno razširitveno sposobnost brahialne arterije. Predpostavili smo tudi, da s kratkotrajnim (30 dnevni) zdravljenjem s fluvastatinom v nizkem odmerku (10 mg) pri moških preiskovancih srednjih let lahko: izboljšamo od endotelija odvisno razširitveno sposobnost brahialne arterije in zmanjšamo koeficient β ter hitrost pulznega vala skupne karotidne arterije.

METODE. V prospektivno, dvojno slepo raziskavo smo vključili 50 moških preiskovancev starih 30-50 let, ki smo jih razdelili v dve skupini po 25 preiskovancev. Kontrolna skupina je 30 dni prejemale placebo, testna skupina pa fluvastatin 10 mg dnevno. Na začetku (0. dan), na sredini (14. dan) in na koncu raziskave (30. dan) smo preiskovancem opravili ultrazvočne meritve od endotelija odvisne razširitvene sposobnosti brahialne arterije in togosti skupne karotidne arterije (aparatus Aloka alfa-10 prosound). 0. in 30. dan raziskave smo preiskovancem odvzeli kri za laboratorijske analize. Razlike med skupinami meritev smo izračunali z enosmerno analizo variance (ANOVA). V primeru značilnih razlik smo primerjali posamezne srednje vrednosti z Bonferroni post-testom. Za značilne smo vzeli razlike pri $p < 0,05$.

REZULTATI. Preiskovanci obeh spremljanih skupin so imeli na začetku raziskave okrnjeno delovanje endotelija. Že po 14 dneh terapije s fluvastatinom 10 mg sta se pomembno izboljšala od endotelija odvisna razširitvena sposobnost brahialne arterije in koeficient β skupne karotidne arterije. Do največjega izboljšanja pa je prišlo po 30 dneh terapije, saj so se glede na kontrolno skupino izboljšali: od endotelija odvisna razširitvena sposobnost brahialne arterije za $91,5 \pm 15,6 \%$ ($p < 0,001$), koeficient β skupne karotidne arterije za $17,1 \pm 3,5 \%$ ($p < 0,001$) in hitrost pulznega vala skupne karotidne arterije za $11,2 \pm 1,3 \%$ ($p < 0,001$). V kontrolni skupini so ostale vrednosti spremljanih parametrov tekom raziskave nespremenjene.

ZAKLJUČKI. Ugotovili smo, da ima večina navidezno zdravih preiskovancev srednjih let že okrnjeno delovanje endotelija. Potrdili smo, da je pri njih že kratkotrajno zdravljenje (30 dni) s fluvastatinom v nizkem odmerku (10 mg) izrazito vplivalo na izboljšanje od endotelija odvisne razširitvene sposobnosti brahialne arterije, pomembno pa tudi na togost skupne karotidne arterije. Očitno je torej, da so zgodnje funkcijske in morfološke spremembe v začetni fazi še reverzibilne. Rezultati pričujoče raziskave tako predstavljajo novo, originalno možnost obravnave in zgodnjega preprečevanja srčno-žilnih bolezni.

TEOLOŠKA FAKULTETA

Ana MARTINJAK

Naslov naloge: Teorija Hannah Arendt o totalitarizmu in njena recepcija na Slovenskem

Mentor: doc. dr. Bojan Žalec

Obrazložitev

Diplomska naloga Ane Martinjak *Teorija Hannah Arendt o totalitarizmu in njena recepcija na Slovenskem* je zrela znanstveno-teoretska analiza vplivne družbene filozofije Hannah Arendt, posebej njenega odnosa do totalitarizma. Kandidatinja ni le natančno podala teoretske osnove družbene filozofije H. Arendt, pač pa kritično predstavila marksistične in meščanske poglede nanjo ter izpostavila njen vpliv v mednarodnem in slovenskem prostoru. Tehtno ugotavlja, da je Arendtova zelo kritična do totalitarizmov v Evropi, manj v Afriki in da je njena recepcija v Sloveniji še vedno problem. Avtorica je upoštevala relevantno literaturo vidnih avtorjev s tega področja, kar potrjuje njeno sposobnost za analitično delo na znanstvenem področju in sposobnost ustreznih znanstvenih sintez. Tehtno in po vseh kriterijih znanstveno dosledno izdelano delo avtorice tako zaradi nacionalne kot mednarodne relevantnosti in pomena teme zasluži Prešernovo nagrado.